

Поштарина плаћена у готовом

либр. ор.

РУСКИ НОВИНИ

Нови Сад
Бојовићева улица бр. 2

Поедине число 2 Дин

РУСКИ

НОВИНИ

ЗА РУСИНОХ У КРАЛЬОВИНИ С. Х. С.

РОК
III. Вихрда раз у тижњу. Цена на цели рок
100 Дин. На $\frac{1}{2}$ рока 50 Дин.
Властитељ: Руске Народне Просвіт. Друштво
Одбичателни редактор дюра Павлич.

Нови Сад
стреда 6. јануар 1926.

Рукописи и други писма треба послац на
адресу „Руски Новини“ Нови Сад, Бојовићева
улица бр. 2. — Претплату на Руске-Народне
Просв. Друштво Руски Крстур (Бачка).

ЧИСЛО
57.

„Избавленіе посла Господь!“

Наймильши од шицких праздникох єст празник Народзеня Христовога. На тот празник радує ше мале дзецко як и стари людзе. А прецо то так бива? Добри читателе! Добре прочитайце тоти даскельо слова, да ваша радосц на празник Народзеня Христовога будзе Богу мила, а Вам хасновита.

Кед пришол час од Бога одредзени, а од Патриарху и Праведнікох Старого Завита горячо опчековани; кед ше виполнели шицки обецунки Божо и пророцтва Пророкох о обещаним у раю Спасителю:

„Послал Бог Сина свога юго єдинороднога родзеного од жени, подчиненого под закон, да тих, котри були под законом, одкупи и нас зроби синами Божими“ (Апостол на празник Рождества Христовога).

У тих словах висказана циль и плоди воплощеня Сина Божого и причина нашей радосци „не нашо заслуги алє нашо грихи приведли Сина Божого з неба на жем.“ Вон пришол як лікар, да хорих виздрави. Пришол на тот швет, да человека на небо вознеше.

Вон постал сином човеческим, да нас зроби синами Божими. (Св. Августин). А понеже ми синове, послал Бог Духа свога до шерцох наших, котри гутори: Авва, Отче. Прето ми уж не раби, алє синове; а кед зме синове, то зме и наследники Божи по Исусу Христу“ (Апостол Рожд. Христ.)

Воплощене Сина Божого єсть найяснейши доказ бесконечнай любви Божей гу нам. „Так Бог полюбел швет, же и Сина свога Јединороднога дал, да кажди, кто у Него вери, не загине, алє да ма живот вични.“ (Јоаннъ, 3, 16)

А кед Бог так нас люби, чи не мушиме и ми Бога любиц баржей як шицко друге и Його заповиди отримовац! „Любоме Го, бо Вон нас перши полюбел“. (І. Јоаннъ 4, 19.)

З любовию до Бога муши буц звязана и любов гу ближньому. „Кед Бог так полюбел нас, то и ми дужни једен другого любиц, учи нас св. Јован Евангелист.“

Любов гу ближньому указуеме з ділами милосердїя: кед гладного накармиме, голого обдзееме, подорожного до дому примеме, хороого нащивиме, смутного поцешиме, неукого поучиме и т. д.

И понеже празник народзеня Христовога ест празником любови Божей гу нам, то и ми прето на Його дзень дужни прициснүц на своё шерцо ближніх своїх, як и шпиваме: „Прото радуйтеся, купно веселитеся, о спасенїи нашемъ“.

† Д.

Шицким Читательом „Руских Новинох“ Щешліви и благословени Крачун!

О. Спир. Петранович:

Небо нам ще отворело...

(Коляда)

Небо нам ще отворело,
Зишол Христос, приял цело;
Пре гришнаго человека,
Стал ся човек Бог од вика.

У худобству Вон ще родзи,
Гу богатству да нас водзи,
Гу богатству и гу слави,
У свом царству, до приправи.

Ангели Го величаю,
Пастири Му поклон даю,
Гвозда царом указує,
Царя, що над всим царствує.

А ми гришни чи да шпиме,
Зос сна да ще не збудзиме?
Спасителя величаме,
Од шерца му зашпиваме:

Христе Спасе, ми Це сцеме,
Ми за Тебе лєм живиме,

Воля Твоя нам є сята,
„Паче тисяч сребра, злата.“

Ти нас будзеш просвицовац,
Ти нас кресциц, Ти школовац,
Ти винъцац, з нами владац,
На починок вични складац.

А по шмерци живот нови
Ти нам шицким уготови,
Да можеме чисти, святы,
С Тобу во вик царствовати!

Приміціаніе.

Тота шпивинка, хтора в крачунска, шпива ще од половки т. б. од „Христе Спасе...“ и у других згодох. Ария ще у нотах находац у списателя. Кого заніма, може ю од нього дostaц.

Осіф Костельник

Вилія

Вшадзи цихо. На уліцох
слабо дакого видно. Кажде
то дома и готови себе, да
цо достойнейше преслави
дзень рождества Христо-
вого. Стари порая: хлопи
по хліве и дворе, а жени
у хижі и коло пеца ще
барс часто округаю. Ве-
черу готую. На далеко чуц,
як пахнью печени риби скро-
ро у каждой хижі. Вредни
газдині уж и капушаніки
омасцю, цукрую бобальки,
а при тей роботи добиє и
даедно дзецко нєраз и не
двараз по хрибце або по

глави, бо му бобальки барз
завадзаю и очи колю. И
торбички нєшка ще зно-
шую Ша дзечи од билого
рана віше нацагую кой ді-
да кой бабу за єден або
други рукав, да ім уж раз
знешу з пойда торбички.
И дзечинскай радосци не
було края и конца, кед їм
торбичка була уж на шиї
обешена. Не раз и не два-
раз пребеговали дзечи през
валал з торбичкамі до ни-
нох, шовгрех, бачикох и т.
д. А торбички як торбички,
єдна векша, друга, меньша,

єдна чистейша друга веций замасцена. Пачало при дзечох шацоване торбичкох. На концу конца остали шицки добры.

А циха ше и красна ноц спущуе. Ишце и даёдны санки пребегнёю през валал. Чую ёк дахто у клюмпох понагляя, да ишце до-коньчи свою роботу. А цали хмари вранох облетую нац валалом и лесом. И узіхло шицко. А ёк ёшчэ на ясним и белавым небе указали перши гвоздочки, дзвон зашкрапел, мажари заштреляли, а по хижкох ше по-чали лампи паліц. А ёк тот дзвон дзвоні? Боме іншак ёк по други вечары. А и дзвон и дзвонар исти, цо и віщера були! Нешка яко-шик веселіше дзвон дзвоні. Чловечу душу и шерцо занесуе далеско, далеско, там дзе віше любов, радосць, мир и веселіе влада. Заношуе дзвон чловека гу красним дробним гвоздочком, цо так крашне швица, як да даць чловеку пришептац.

А и правда! Сцу нам гвоздочки вельку радосць повесць, сцу, да ше и нашо сердечка так потрещу од любові ёк и іх шветло.

Лем цошка оцець ішце не уходзи зос сламу до хижі. Дзе ё? Цо роби? Нараз почнёе у приклече цошка сущаць, хижни дзвери ше отворя, а зольничка зос сламу ше укаже на дзверох.

Крачун, крачун уж ту, крича дзечи.

А оцець поза слами и з оз-бильним гласом поздравка: Слава Ісусу Христу! Дай

Боже тей хижки и тей че-ледзі мир свой!

Шицко цихо. Ніхто ані не диха, лем слуха цо будзе оцець далей гуториц. Оцець почал:

Нешка нам приходзі на разум того, цо пан Бог ішче у раю земальским обецац людзом. А обецац, же пошле роду чловеческому избавителя и Спасителя. Преходзели од того часу велі и велі рокі. Швет віше до векшого зла падал, па и забул на правого Бога. Дармо доходзели гу людзом Божи пророци и дармо творели чудеса. Швет ше не поправлял. А ёдней красней и мешачней ноцы ше на небе указала красна и до теды ішце нігда не запатрена гвоздка. Мушела ше стац на швеце велька новина! Але дзе? Хто бы то знал повесць? Людзе у страху думали, же будзе коньчина швету, царове по-думали, же тим часом и дньом престава іх царство, па питаю и гледаю мудерцох и мудрих людзох за союзі. А мудерци отвераю вельки, сторочни и од праху кніжкі, кладу себе окуляри на очі и гладза свою чарну браду и баюси и од-витую царом и кральем и паном того швета: „Так гуторя кніжкі, же ше нешка у Вифлеему родзел пан над панми, цар над царми. Вон ма завладац цалим шветом, а віходзі од корена Давида царя, найвекшого царя у Ізраїлю.“ И царове ше позлекали за своё панство. А худобни

народ понагляя гу Вифлеему, да ше кланя тому цару, цо у найвекшай худобіці приходзі гу свайому народу. У слізох вітаю новога царя, цо ше на слами и у яшелькох треше од жими. И пастири му ше були поклоніц, бо ім ше пришніло в ноци, же ше у Вифлеему родзело дзецко, хторе будзе найвекши пастир швета. Такой по тим сну вібрали пастире найкрасши баранчатка и пошли вітац пастира швета. Остали іх стада у торох и през чуварох, но тей ше ноцы ані ёдна капка креви не преляла. Далеко гет, за гевтіма горамі чуло ше як вовкі туля и ягод да страх у своім гласу указую. А які тога дзецочек? Як и кожде друге. Малючке, треше ше од жими и плачу, а мац го у своій худобіці лем до пельушкох повіва. Понад главки му ангелкі у белинох и красним квецем наквецены лятаю и шпиваю так крашне, як нігда до тераз ішце чловече ухо не чуло. А вони шпиваю цихо, мило аж ше шерцо у чловеку потреса. Колібка малючка, а у ней и дзецко з мацеру и вол и осел, хтори зос своім дыханьем грали ножкі, ручкі и лічко того невинятка. А добра мац ше надгла над своім любе дзецко и з ока ше ёй слізочка спущела на його чолко. У тим часу дзецочек заплакало, ручкі розширивало, а матка го у тей своій слізи окупала. А тата го сліза през цали

живот провадзела! Колібка була през лампочкі но у ней было ясно ягог водне. А старенки Осіф пошол подпераючи ше на свой кіяшок гу пастиром, да му даю жирячки и дакус дрэва, да зогреє свою колібку. А пастирски зли пси ані на ньго не забрехали, як на других людох цо брехали, а и живу жирячку однес Осіф на своіх голіх у жульковіх руках.

Справди ше нешка родзел месія наш — скричали пастире, хтори и тото чудо видзели. Шицки поклекали и горяцо ше молілі.

Так и тот дом най з пастирами ше помодлі и най зашпива:

Бог ся раждае,
Хто то може знати?
Ісус му імя
Марія му мати и т. д.

А терас най нас шицких новорождени цар благослові, да з нім можеме жиць и умрец. Амин.

По тей оцовей бешеди започала вечера. Дзечи ягод да на церню шедза — сцели би уж ходзіц по шпиваню. На два на три ше навечераю и то скоро сами бобальки, а вец, кед ше уж перши гласи зачули по валале — гайд и вони. И валал захучал од писнюх дзецох, легіньох и дзвівкох. Гнётка ше оглаша и пушки, а дзечи престрашени завреща. А гвіздаре? У чистих, білих кошульох, зос шаблями у руках, с красними, позлаценими шапками и вицифрованими гви-

його превелькай доброти, же их створел.

Теды так прегварел Г. Бог:

— Мили мойо древа, красни квеца, створел сом вас, да квітніце и пахніце и да даваце хладок и овоц людзом, котрих познейше сотворим, и котри буду жиць по цалим швеце. Но я и то сцем, да и вам шицким добре будзе.

Фришко, за шором, віберайце себе места, дзе хто сце на тей велькай жемі жиць. Першее чуйме палму: дзе вона сце пушчиць свою корене до жемі?

Палма зогнула свою пишну главу пред Господом и гварела:

— Я там сцем жиць, Створителю, дзе слунково жарі швица горуцо, як огень, и дзе радосць летушня нігда не преходзі. Не сцем, да мойо лісца отарга хладна ешень, не сцем, да ме жімскі вітор натаргус. Я навіки сцем буць красна!

— Но, ты ані не так зло выбрала, — гварел добры Бог. — Най ци будзе по дзекі твоій. Намесцім це до найгорукайшого южнога краю. Но, а ти лісцати дубу, ти дзе сцеш шириц твойо густі грани?

Одвитовал дуб: — Я у друштве сцем жиць, Пане! То сцем, да мойо браца — шестри, жию коло мнё, да ше желеня по лесох, у котрих прешвижи источники вібулькую зос жемі: у котрим весело поскаюю и бавя ше еленчата. Помедзі нашо конари най правя гнізда вшеліяки птахи, най нам вони крашне шпиваю, а мы да шицки у миру и задовольству крашне жи-сме!

Господ милостив махнул з главу.

— Най ци будзе по дзекі твойо!

Но, а терас чуйме вітку тополю: — цо вона сце?

Одвитовала пані тополя:

— Нач да циганім, Оче,

я кушчик любопітліва. Полож мі гу драгом, кадзи людзе ходза, вандровніци, кадзи кочі черча. Там я нацагнем свою шию и дзвігнем високо: да видзим, хто ідзе, цо ідзе заш тамац?

Добры Бог и на то ше лем ошміхнул и віпольнел волю тополі.

Терас пришол шор на пані вербу.

— Чуйме, цо ты жадаш?

— Я, — гварела пані верба, понізно, — я би любела бівац при воді. За чистих дньох, при мешачних ноцох любела бім ше віше опатрац у бистренкай водички . . .

— Ей, ей, — гварел добры Бог. — Яка ты барз пишна пані вербо! Но зато лем най будзе так, як ты сцеш. Одредзім ци место по при вшеліяких водох.

И так далей, травом, древом, шицким сполнел Г. Бог іх жаданя, хто дзе сце жиць, квітніц и пахніц. По-

ФЕЛЬТОН

Ш. Е преробела Олга Няради

ЯДЛОВЕЦ

Крачунска легенда

Случело ше давно, пра-давно, ішце теды, кед добры Бог створел швет. Агейце, то барз давно було? Жем була пуста и празна. Добры Бог ю сцел украшиц зос гадвабну травичку лісцатим древами, писаним (шареним) квецом. — Махнул з руку — и нараз по-чали росніц зос жемі: висока палма, вітка тополя, шаптаци дуб, кланяюча ше верба и други овоци, ёдна краша як друга. Вон ше лем ошміхнул зос своіма предобрима очамі и по пажиці нараз заквітили велько а велько вшеліяки квеца: пишна ружа, ганьбліва фіялочка, од шнігу билша лелія и бобката дзурійовка. И вони ше шицки шумні ошміховали на их Створителя и дзековали му на

здами шпиваю по хижох, кельо їх гарло ноши. Прекрасни виньчованя завершую їх поход, а пенежи, орехи, яблука, помаранчата або яничково хлебички су плаца за їх труд. Витрапени ше дзеци врачаю з дарима до дому и слатко пошіпя з ангельским шміхом на лічку. И шніс ше дзецом о крачуну, о малим Ісусови, о цару Іруду, о

М. НЯРАДИ, учитель

Крачун

Святе писмо спомина нову, до тераз не видзену, гвізду, котра на крачунську віллю зашвицела над жему юдейську. Тота гвізда приведла до печери вифлеємській трох мудерцох, трох кральох, котри ту у яшелькох нашли Ново Родзеного Спасителя швета; принесли му свойо дари: ливан, смирно и злато спаднули пред нім на колена и поклонели му ше.

Од тей святей вифлеємській ноци швица ше віше красни гвізочки и розвешелює шицок народ.

До того часу, гоч кельо пророкове напоминали людзоз на добре, шицко було задармо. Поганство ше ширело. Людзе ишли лем за кояким ужиткам. Цали швет спал, ягод в жиме змарзнута природа, док не постал Господ Бог чловеком. Теди ше почал будзиц швет, теди обачели людзе, же то не мож так у без-

Марії и о старенькому Осифови. У касней уж годзини дзвони и мажари заш обявлюю, же треба и до церкви пойсц привитац тога, ко ше терас родзел, з котрим ми маме жиц и умерец и його волю окончовац. Полна церква с полнима гласами и з радосцу у устах и ліцок шпива: С нами Бог . . .

ю на вечар под облаком буду шпивац. Опатраю мешок, ко буду до нього зберац орешки и динарчки, чи е не дзирави, чи баба добре удзала до нього гачнічок и чи тот досц моцни?

Не церпезліво чекаю дзвон пацерох, да оцец або дідо унесе до хижки крачунську сламу. Баби, мацери віше су под ногами, бо и вони сцу шулькац бобальки.

Змерка ше... Бобальки, капущанники, риби и др. шицко уж упечене. На то приноши газдиня у лаворе води и шицки ше шором крашнє поумиваю, зачешу и пооблекаю до чистих шматох.

Задзвоня пацери. У шицких хижох по валале нараз ше зашвица лампи и доматін зос молитву и красну винчованку уноши до хижки сламу. Дзеци скакающи руцаючи багинди розноша ю по целей хижи. Кед и то готове, приноши газдиня на стол крачунски посни ёдла. Шицки крашнє иду на своё места гу столу. Доматін ше побожно на глас помодлі, завинчуе ище раз и крашнє шедаю гу столу. Но не барз ше сце дзецом есц бо вони би уж ишли по шпиваню. Векши ходза сами, а меньших водзи мац. Нараз ше зачуе под облаком „дате се нам навеселити?“ „Даме даме“ одвитую му зоднuka. Тераз ше чус под облаком ёдна пред другу краша шпиваночка. Приходзя и зос гвіздами, а и бетлехеами.

ставел овоци попод гори, да их витри и жими не рушаю. Засадzel квеце попод گраня, по при древох, до штред заграткох, дзе красни и мили ручки на ніх буду мерковац. Красни дзвічатка приду по ніх, покрайтки и венци буду зос ніх плесц. — Ей, наисце, як им барз добре будзе!

Ище єдно древко остало, котре ше смиreno поцагло зос шору, кед Г. Бог кождому дзелел место. Тото смирене древко було — ядовец . . . Малючке мойо древко, но цоже ти себе жадаш, дзе да це положим, засадзим, на ктори край швета? Лісцочка ядовцову аж ше тресли од покорносци, кед ступел пред очи свойого Створителя.

Первей ши гварел, слатки Боже, — плашліво ше озвал, же и людзох сотовриш, котри напольня шицок швет. Ша, вецка буду вони бивац, не лем у горуцих крайох, дзе віше ле-

вірству и далей жиц. Тей велькай благодати и ми участніками и полни зос любови и вешельом славиме кожди рок спомен тей Велькай Ноци крачунской, кед ше Ісус Христос народзел весело шпиваме „Слава во вишніх Богу“ або „С нами Бог“ ведно зос вельо мільонами людзми. Шпива ше то по цалим швеце на вшеліяких язикох. Тото чудне чувство обняло и шерца тих, котри другираз забуваю на Бога. То дзень-два и вони ше якошик зацагаю и не указую ше.

А тераз, да видзиме як ше поедини особи чувствују на тот велькі дзень. Та чи ест ище еден дзень у року, котри би так весело чекали дзеци, як крачун? Чи може дахто поняц, яки сретни и блажени дзеци, кед ше приближуе вечар? Сто раз на дзень пробую шпиванку и винчованку, що

прекосциц жими и бурйом. Гоч яка велька и моцна там жима, ти то не будзеш чувствовац, але останеш віше желени и лісце твойо нігда не спрее, — як и тей гордей палми у горуцим краю!

II.

И малки, смирені ядовец рушел ше и пошол далеко на високи, жимни сівер, да себе там направи даяки домик.

Стари камень так му гуторел:

Цо ту сце на мене ти мали гаду? Я боме не пущим до мойого цела твойо корене!

И боме ше барз намучел сегиняtko, док могол свойо слаби жилки намесциц помедзи камень, да може дакус уцицац за живот найнужнейшай храни. Настала страшна буря: — Цо ту сце тата три сочка? Витаргнем ю и одруцим аж за дзешате морйо! Нагнівано навалела на туту малу три сочку, а вона боме

но на жалосц тово остатне уж виходзи з обичаю, цо велька чкода.

Старши людзе, кед то шицко видза и чую, и вони ше забуваю преноша у своїх думкох назад до свойого дзецинства, а на их ліцох ше бліщи радосц и веселе.

Приходзі 11 годзіна, задзвоня зос шицкима перши рас до саночного. Старши людзе помали крачу до церкви, а младеж шпиваючи по драже „С нами Бог“ збера ше при церкви, гу крижу и ту шпиваючи прекрасни крачунски шпиванки чека, док задзвоня трэци раз и вецка крашнє за шором ідзе до церкви.

Нука у церкви и швички тей ноци як да яснейше швица як другираз. Почина ше саночне зос прекрасним „С нами Бог“ а цала церква аж гучи од сердечного шпиваня вецей езрох, гарлох. Он, наисце помен на дзецински крачун, барз возбудзі каждого человека.

Шветло крачунской гвізди таке слатке, таку вельку ма моц, же шерцо чловека гоч у драже, гоч у войни, гоч на морю, гоч на швеце, напольні зос не виказану и святу славу, и воніше преноши у думкох до свойого милого дому, та го славило обичаю своїх дідох.

У пралесох, у вельких горох у Америки, у пустоши африканской на страшних океанох, лядовним си-

мушела шицки своё сили упрец, да ю тот страшни витор не отаргне и одруци Бог зна дзе?

Стресол свою браду и жимовий дідо. — Цо, я цудзе не церпим у моім царству! Ту не шлебодно иньшому роснущ, лем ини. Чекай лем ти нещасне древко, ша я тебе дам!

Наполнел шицки лісцочка и конарчки ядовцову зос жимну, смертельну ину, же ше сегиняtko од жими лем тресол. Жалошне думал на то, як добре другим древом, квецом, котри ше грею у зарыох слунка, а пташки им крашнє шпиваю и на их конарох ше помали колімбаю . . .

Пришли худобни людзе зос шекерами. Рубали, резали ядови лес, роскладли огня и гралі ще при ньому. Правду мал мали ядовец. Да вон не пришол на високи сівер, теди би людзе од жими поскапали. И так вон сполнел свою служносц, зос свою цеплоту давал

верним полу, на горуцим Екватору, у Бразилиї, вшадзи находзиме путующих. И тоти тей святей ноци ставаю, притулюю ше дагдзе и славя тово велько швето. Паля швичочки и славя Новородзеного. И нас обніма цошка таке:

настойме, трудзме ше, да ше нашо мили стари обычай очуваю, да нам их да-хто не вежне, да их не забудземе, да их ше не ганьбиме и зос тим Вам шицким, милим моім Русна-цом жичим щешліви „Хри-стос раждае ся“.

Христово Царство

ПОСЛАНИЕ СВ. ОЦА

Св. Отец тих дньох видал послание, у котрим одредзує єдно швето на славу Христа — Цара чловеческого Дружтва. Того швето будзе одредзене на посліднюю недзелю октобра мешаца. Зос запровадзенем тога празника сце св. Отец наглашиц:

Першое, же людзе могу у своім жемскім живоце лем теди мац мира, шлебоды, задовольства и щесца, кед припознаю Христа за краля не лем у шерцу у фамелії свой, але и у явним и держаўним живоце и друштвенім одношению, як и у одношению роботодавца и роботніка. Христов закон най пануе цалым шветом. Христово царование

не вежне коруну а ні престол жемскім царом але их утвэрдзи. Христово законы зробя медзи людзмі правду и любов а по німа придзе до мира. Христово царование, принятие Христовых законох ест найсигурнейши фундамент світового, вічного мира...

Друге, да наглаши, же католическа Церква краљество Христово, Краля кральох, не зависне ні о єдней держови, же Церква ма по Богу дано право, да по цалим швеце, по шицких державох шлебодно и несметано роширюе у людских шерцох у людским дружтву закон Христов и славу Христову. „Да прійдетъ Царствіе Твоё!“

шицкого шерца. — На по-волане намістника христо-вого мишицкі през цали 1925. ювілейни рок модліли по намиреню Папі Рим-скаго и творели зме добры діла. Да нашо молитви и нашо добри діла буду на-исце и Богу мили, жер-твуйме сами себе и о єден другого Ісусу Христу, Спасителю нашему. Модліме Го як найгорячайше можеме особено тераз през тоги дні, кед празднуєме праздник Його Народzenia.

Саме пошвецене най ше по наших парохийах обави на други дзень Крачун на концу Служби Божей як найторжественнійшим способом. Дзе па-рохі вельки, так треба то на двараз окоńчиц. На други дзень най то оконча-

старши людзе: оцове и ма-цери, а младеж и дзэцы на треци дзень. Чим до-стойнейше окоńчице тога пошвецене, тим веци ласки достанеме од Ісуса Христа у новым року.

Молитва пошвецена по-слана на шицкі парохиялни уряды, дзе ю можу поедни достац.

Котри не годни буц того дня у церкви, най окоńча тога пошвецене окреме у своім дому.

Док шицкім вірним епархії кріжевакей жадам щешліво дочекац и пре-провадзіц праздник Рождества Христоваго, оставам

С архіпастирским благословом
† О. ДІОНІСІЙ,
владика.

Гимна Христовому Серцу.*)

По хорватскому зложел о. Спир. Петрапович.
Аж до неба най ше дзвігнє
Наших шерцох моцні глас,
Най до дзверох райских сцігнє,
Най учнє Исус нас:

— О Исусе Боже наш,
Ты свой руски народ знаш,
В Твоем Шерцу Його лік
И щешліви будзе вик!

*) Шпіва ше по гласу хорватской: „Do nebesa“, хтори нашим паноцом и п, учителем познати.

Найкраши дарунок гу Крачуну ест, „РУСКИ КАЛЕНДАР“!

Посвячене цалого швета най-свят. Серцу Ісуса Христа

Св. Отець Папа Пий XI. одредзел, да ше остатні дзень 1925. року як на заключене ювілейного року цали швет пошвеци най-святійшому Серцу Ісуса

живот тим людзом, гоч и свою шмерц у пламеню нашол.

III.

Рок за роком преходзел и док други древа квитли и вешелі ше; дотля бидни ядловец лем церпел. Велько раз себе жалошне здигнул. — Боже мили, ша то уж не мож поднесц! Вежні о-домне тоги чекки муки! Далей сом уж не годзен витримац! Волім умрец и най нігда веци ані єден корень мой не пущим ані єдину жилку зос себе! Цемна ноц була. На нібесе трепетали и швицели крашні гвіздочки. З далёки, з висока, як да ше чуло красні шпіване; таке міле, таке слатке, як да ангели шпіваю. А чарну ноц прошвицело якешкі шветло. По над лесом лецел ангел. И кадзи лецел, за нім оставала така цеплота, же ше зос конарох топел шніг и іна . . .

Тот ангел ше спущел гу

Христа. Шицки потребуєме особлівшу помоц з неба у тих чекких часох. Тоту помоц по словах Христа Господа да нам Вон сам, кед Го за то замодліме зос

ядловцу и так му гварел: „Мучело ши ше и церпело ши, жертвовало ши ше за людзох, ты добре мале древко! Тераз пришол час, да добиеш награду за твою вельку церпівост и по-жертвоване. Нешка ше народзел Спаситель и Откупитель, котри принес благослов и радосц за тих, цо церпели! Вон це наградзи зос таку яру, яку ані єдно друге древко не ужило! Окупа це у такей шветлосци, у якой ше до тераз ані єдна палма не купала! Надари це зос таку овоцу, яку ище нігда не принесли ані у кральовских заградох овоци! Стрепал зос кридлами и одлєцел до неба. Мали ядловец ше тресол од страху и радосци . . .

IV.

Могол после того дуц вітор, могла шкрипац жима. Вон и у гуку вітра чул слова ангелово. И у

велькай жими чувствовал цеплоту ангеловіх кри-длох. Спокойно вон чекал його яр, котра краша будзе як гоч хторого другого древа на швеце.

Раз лем пришли людзе, однесли древка до варошу, до добре натопених цеплих хижкох. Красни, мали, мили ручки оквецели його конарочки зос красніма стварями.

Прах діамантох була його роса, под нім громада ко яких красных бавискох. Плод, квитки слатки, шумни! Златы яблука, златы орехи, швичочки на нім, милиони!

Нараз ше ростворели дзвери, а до хижі почала ше гарнуц громада дзэци. Як танцовали, як потскаковали коло того краснога древка, котре ше аж угінало под велькома укра-сами.

Кед ше досц напатрели, крашні поклекали и по-модліли ше, оцец и мац од радосци ше тиж обла-

пели и побочкали, а древко ше од веселя аж тресло. Сетело ше ангеловіх словох, котри му обецац вельку награду за його вельки церпеня . . .

Правду мал Ангел божи. Таку красну, величанстве-ну яр, німа ані єдно дру-ге древо на швеце, як ядловец на святы крачун... Вонка у ноци помишилі ше гласи ангелох зос гласами дзвонах. На небе заблі-шчали гвіздочки, а у хижі на ядловцу зашицели швичочки.

Його кажди конарчок, кажде лісточко, тресло ше од превелікай радосци и благодати . . .

Вон постал крачунске древо.

То легенда о ядловцу.

Легенда о шерцох, котри церпя и патя; легенда о худобных, котри страдаю од кояких нуждох: легенда, най уповаю и веря, же и їм раз пошле добри Богіх яр, як цо послал и ма-лому ядловпу . . .

С. Ю. Павич:

Крачун и крачунски церковни писні у своїм початку

Перши Крачун на жемі одбув ше у знаку писні Слава во виших Богу и на земли мир. Була то писня, яку ухо чловече до теди не чуло; писня, у котрой виповедзена шицка тайна Воплощеня Сина Божаго. За Бога нет векшай слави як тата, котру приправи Исус, кед спаши род чловечи, а медзи людзіми мира будзе лем теди, кед буду повязаны зос меном и зос науку Исусову. Од того часу милийони Християнох весело повторюю туту ангелску писню кельо ше раз навраци крачунске швeto. Побожна душа Християнох надихнена од тей ангелскай писні у велькай радосци вилівала и свойо чувствия та прикладала ту тей першай ангелской шпиванки. А св. Церква их не патраци на особи а ю на време повязоала шицкіх до ёдного краснога писньового венца, да го на дзень Рождества свойого Утеселітеля покладзе на олтару при яшелькох евхаристичного Исуса.

Церковни крачунски писні не постали у ёдним краю, од ёднога поети, лебо у ёдним времену. Вони наставали по обстановію, дзе, кеди и як ше славело дагдзе крачунске швeto. — Вони пре то и од велькай исторической важносци. Найперше треба, да увидзиме.

КЕДИ НАСТАЛО ПРАЗНОВАННЕ КРАЧУНА

Гоч інерцу кристиянскому було міле кажде событие зосживота божанскоаго Учителя, іпак Християне найторжественніше преславляли Воскресение Христово. Перши висти о празнованні крачуна походзую зос 4. столь, але прето не треба думаць, же ше тут швeto не славело ище и пред штвартім віком. Найстарши документы указую, же празник Рождества Христового запровадзел у Рыме у папа Юлій I (337—352). У спису, котрого обявел ученыяк Момсен видно, же ше року 354 одбула преслава Крачуна зос вельким торжеством. Теди папа Ліберій († 366) прыял шестру св. Амвросія на мено Марселіну до монашеского чину и у тей нагоды тримал бешеду о нарадаеню Христовому.

У Цариграду запровадзел празнованне Крачуна перши св. Грегорій Назіянскі и на той празник тримал проповід. Познейше утвардзел празнованне цар Хонорій коло р. 395. У Кападокії споміна ше св. Грегорій Нісенскі як осніватель торжественного празновання крачунского швeta 380 року.

У Антиохії перши раз преславел 386 р. св. Йоан Злаусты Крачун на торжествені способ. И вон ше при тим поволуе на факт, же празник Народзене Христового уж давно ше слави на Западу, па чом бы вецкалы, не и на востоку.

Преславу Рождества Христового находзіме и у Егіпту мідай 418—432 рокам. Року 432 бул владика зос Імісія як госць св. Кирила Александрыскаго и теди на дзень Народзеня Христового наказовал.

У даедних краіах, славел ше празник Рождества Христового

на 6. януара ведно зос Богоявлением. Так на пр. на острову Кипру, по сведочанству св. Ефрема († 373) у Месопотамії, и у Єрусалиму. У Єрусалиму заведол празнованне Крачуна владика Ювенал (425—458 р.) и теди ишла на тот дзень процесія до Вифлеему.

Інтересантны вопрос, чом ше нешкада празнує Крачун на 25. дзяцембра. У св. писму ніч не пише, на котры ше дзень Спаситель народзел. Стари погане Римляни славели дня 25. дзяцембра свойо швeto „Народзене Слунка“ (Natalis Solis). Погане выдаели пременку у природы, же 22 дзяцембра слунку найнижей, а вецка од того ше времена почнё заш дзвігаць, повесць би препородзоваць. Не чежко вец було подумаш римским християном на Исуса Христа — Солнце. Правди — котре зос мертвіла препородзело и дзвігло швет. Цо вец було природнейше як християном на тот дзень (25 дз.) преславиць свойого Спасителя.

Зос того нам ясно, же и

КРАЧУНСКИ ЦЕРКОВНЫ ПИСНІ

буду барз различити, и же ше на іміа обачув карактер времена и края, у котрим поставали.

Найстарши документ крачунской писні у греческай Церкви ёден т. зв. папірус зос Файому (Егіпат) у бібліотеки надвойводи Райнера у Віднію а походзі зос 3. або зос початку 4. столітія. То писня егіпатской Церкви. Други постаросци документ написаны у арамейском языку у Месопотамії. Отец сирскай поэзіі св. Ефрем вишывал 27 хімнох крачунских писнох у фурмі лірской. У тей фурмі розвілі крачунску писню при концу 7. століт. Яков Едески до велькай високосці. Писні тих велькіх людзох и нешкада ше употреблю ў сирскім богослужению на Крачун. Пре мале место и пре окреми круг наших читателькох не можеме ше упушиць у научове толкованне и розвіванне крачунских церковных писнох лем спомненем, же тоды найстарши крачунски писні християнских Сирцох були преложены и на греческій языке по епископу Селеуцкійскому Васілию коло 450 року и так нашли места и у греческай Церкви. — Од тих писнох у наших церковных отправах нешкада ше не находза шліди.

Од церковных поетох, котрих писні ше шпиваю на празник Рождества Христового су слідующы:

1. Св. Грегорій Назіянскі († 390) як перши основатель самостойнай греческай ритмичнай поэзіі отримал велько казаньго, котры су таки поетични, же вишываны, як ёден гімн. Така на приклад його казань на Крачун започына ше словамі: Христосъ рождается, славите: Христосъ съ небесъ, срѧщите: Христосъ на земли, возноситеся и. т. д. Церква усвоила их на утриньго и пред крачуном. Вон написал и вецай писнох,

але вони ше не находза у нешкайших наших церковных книжкох.

2. Св. Роман Слаткоп'вец родзен зос Сирии у VI. віку, найвекши писник нашей Церкви зложел за крачун ёдну вельку писню: Народзене Христово. Од його писньох находза ше у церковных отправах лем кондаки и иконы на векши швeta побраны зос його векших сочинений, и хвалительни стихири на 20 дзекембра. — Стаемно ше зачувала його красна и перша писня: Дѣва днесъ пресущественаго рождаєтъ. По ёдним старым живетопису службовал Роман як дякон у Цариграду при церкви Богородичнай. Кед раз заспал у храму приказала ше му у сну пресв. Богородица и придала му книжку церковных писнох, най ю пое, як цо слично читаме дараз, же Бог зробел у старым закону зос пророком Єзекійлом. Кед ше Роман пребудзел станул на амвон и одтоль зашивал спомниту свою писню: Дѣва днесъ.

3. Св. Герман, патриарх († 740) вельки бранителъ. св. образах зложел крачунски стихири: Прийдите в орадуме Господеви, настоящую тайну сказующе и т. д. Веліе и преславное чудо совершилось днесъ и т. д. Веліе од його творених препадли, бо их дал спаляц цар Леон.

4. Андрей Критскі (650—720), вола ше іншак и єрусалемски, бро бул монах у Єрусалиму познати писник „покаянного канона“ на крестопоклону среду. у вельким посце, вишывал крачунски стихири на хвалитех: Веселитесь преображеніи, небеса радуйтесь.

5. Св. Йоан Дамаскін († 745), вельки богослов и ученьяк нашей св. церкви. Познати су його стихири на пасху, па на Успеніе. „Отверзу уста моя и наполнятся Духа.“ Вон зложел и красни писні на Крачун. На .

Д. Биндас

Крачун у газдовству.

Ісус Христова наука уско скапчана зос животом каждого стану людскаго. Христос по-ровновал царство небесне раз зос земледліцом (шяеч), другі раз зос тартовцом (куцицом), зос заградаром (смоковница), зос жену цо хлеб готову и т. д.

Прето не чудо, же у каждом стану и особено у земледліству живот и обичай людзох до найменьшай точки ушорени по Христовой науки. Оталь походзел народнай обычай на векши швeta: Рождество Христово, Богоявление, Вельку Ноц и др...

Вредно спомніц красни и похвални обичай у руских обисцох на Рождество Христово, же би ше не забули.

На св. вілюю и газдиня и газда кажде свою роботу понагляли ше оконьчиц. Газдиня у хижі и приклече коло готовеня ёдзеня за св. вечара, а газда по обисцу шор прави, почицы шицко, насцелі и добре накарми статок (и дробизг) а до яшльох левшу потраву полно наноши, а кед газдиня бо-

литій спивиме; „Небо и земля днесъ пророчески да возвеселятся и т. д. Чловек незна чому баржей да ше чудуб: чи глубини думох чи цеплоти шерца, котру видаваю його писні. За Романом Йоан наш наилепши писник.

6. Анатолий епископ зос Солуну IX. ст. познати як вельки казательник уложел и стихири на Крачун н. пр.: Господу Исусу рождшуся въ виелеемъ іудаістъ....

7. Медві менами писниках на швeto Народзеня Христовага находзи ше и ёдна побожная монахія зос IX. столітія на мено Касія, жила у време царох Теофіла и Михаила (829-842) а за Крачун написала красну писню „Аугусту единонаочалствую на аемли, многонаочалів чоловікомъ преста....“

У наших церковных книжкох находза ше ище писні о котрих незнаме, хто их вишывал. История им мена не записана, але вони су зато записаны на мурох небеснаго Вифлеема...

Крачунски церковни писні могли вишывац лем людзе велькай любови гу Народженному Спасителю и близньому. Тоти писні походзя зос тих часох, кед у Церкви Христовай дуркало ёдно шерцо и по ёй жилох рушала ше ёдна крев, кед було „ёдно стадо и ёдны пастир“. Вони су и нам видни споменик, же лем зос ёдносци св. Церкви можу війсці такі писні и писньописателе, як зме их начитали. Преславляючи празник Рождества Христового и шпиваючи тоти писні любови здогадайме ше и тих наших братох, котры буду зос нами шпивац исти писні. Най Новорождени Откупитель цо скорей уздели, да ше на втраци пазад тот час любови, діяліносци и поэзіі, у котрим вирошли крачунски писні — час ёдного стада и ёдного пастира,

балкы напекла однес газда и статку зос іх, же би и вони уживаючи в ёдзеня св. вечара. По том завре хлів и вецай го до рана іб отвера, же би и статок мир уживаю.

А кед дзвон пацери задзвоніл, газда зос звязану сламу ступа до приклета и хижі, а за ім жена и несцерпеліві дзеци и започне газда виньчовавац Рождество Христово зос давну виньчованку: „же Христос Спаситель“... (нешкада уж и іншы знаю) а по тим ше шицки, гласно помодля и вишываво: „Рождество твоє Христе Боже наш“... лебо даедну крачунску писню, а по тим сламу весели дзеци рознешу по хижі и шицки пошедаю гу столу, на хтори посыпал газда (под парток) зос шицкаго газдовскаго зарна покус и уживаю Боскі дари: омілени бобальки, олійнікі, капушнікі, осух, па и риби и орехи з медом, и шлівки сухі лебо варени, яблука медовнікі.... Под стол кладзе газда и железо с плуга як главну справу газдовску. На

столе стой и желєне жито и швички горя на знак, же нам Христос принес живот и шветло (нешка уж и крачунске древко желена оквицена ела давно в метлінъча озлацено.). Коло того озлацени, направени з гліни бараньчата и цали вертеп.

По вечери ше дзеци розишли по шпиваню (а рано по винчованю), а старши бешедовали и дочековали шпивачох и даровали іх и бавели ше з орехами. До саночного шицки ишли — млада челядз шпивающи: „Снами Бог“ . . , аж по церкву.

Перши дзень, як на найвекше швето ніхто нігдае не ишол з дому, ані невести до мацерох, лем до церкви. И карчми — тарговини позаверани були. Ані коні ше не прагало (велі аж до Богоявления). Жени не рабали до Богоявления — док ше вода не ошвеци. По Крачуне (штварти дзень) виношовала ше слама а перше газда з ней наплетол звязки и повязал на овоцни древка, же би іх Бог благословел. — Іще велью и други крачунски обичаі, о котрих напишеме другираз.

Широм швета

Греческа комунистичка ЦЕНТРАЛА

Гречески новини явели, же би ше централа комунистичкай пропаганди зос Видню (Бейчу) мала прнесьц до Атини. Греческа влада виявела, же шицким силами томе стане на драгу.

Румунія

КРАЛІВ СИН ОДРЕКОЛ ШЕ ПРЕСТОЛА

Принц Карло одрекол ше свойого права на престол и тово виявел свойому оцю. Румунськи краль Фердинанд поволал засіданіе, да ше догвари зос воїма совитниками, як маю одредзиц його унука принца Михаила за наслідника престола.

Мадярска

ВЕЛЬКИ ПОПЛАВИ

Рики у Мадярской барз ше виляли, так же цали валали под воду стоя. При Араньошу под воду вецей як 45,000 хектари жеми. Людзе сікаю на високи места.

Русия

УСЕЛЬОВАНЕ ЗАБРАНСТО

Руска комунистичка влада забранела шицким емігрантом уселіц ше назад до Русії. Допущела лем роботніком, котри маю фамелії, цо их треба устримовац а крем того су политически сигурни.

Булгарска

ПОМИЛОВАНЯ ОПОЗИЦІОНРОХ

Пристаše покойного Стамболовского позабивани або вигнати. Рахуе ше, же Цанковлева влада забила 30.000 людзох. Понеже шицко, цо живе у Бул-

гарскай дзвигло ше процив Цанкова и рахуе ше, же йому дні уж вичитани. Парламент одредзел, да ше помилую шицки политически кривци, па да ше можу поврациц до свойого отечества и забрац учасц у державним животу.

Турска

УВЕДЗЕНЕ НОВОГО КАЛЕНДАРА

Зос Ангори являю, же турски парламент заключел завесц у цалей рэспублики нови европейски календар, як то маю и други културни держави.

Мехико

СТРАШНЕ ТРЕШЕНЕ ЖЕМИ

На прешли пондзелок доткнул палец Божи жем мексиканску (Америка) и превельке трешене жеми звало ше вецей варошох а погинуло велью людзох.

Америка

РУСКА ЦАРСКА КРУНА НА ЛИЦИТАЦІЇ

Т тим тижню будзе ше предавац у Нью-Йорку на лицитациі руска царска круна. Круна стара 400 роки а украшена безчисленними діамантами. Вредносц самих діамантох рахуе ше на 15 мільйоні долари. Пачатна цена 250 мільйоні долари а вец ше буде гоніц на вецей. Шицки американски мільйонаше, котри пред 50 роками ище ношли цегли и предавали ширки, сцу да купя царску круну. Гутори ше, же ю купи найскорей вітрионски „краль“ мільйонер Рокфелер. И так руска царска круна зос миропомазаней глави руского цара прейдзе до рукох, котри шмердза по вітриону.

Пристаše покойного Стамболовского позабивани або вигнати. Рахуе ше, же Цанковлева влада забила 30.000 людзох. Понеже шицко, цо живе у Бул-

Читайце „Руски Новини“

У нашым отечеству

ВАЛАЛ, ХТОРИ ЗБЕШПЕЕ

При Младеновцу у Сербії збешнел пес, вовковей (фаркашовей) файти. Газда го забил и руцел до ярку. Ёден селян видзел пса и думал, же то забити вовк, пришол и одар зос нього скору и вжал фалат од псовей масти та ше намацел, бо народ вери, же кед ше дахто намаже зос вовкову масцу, будзе таки моцни як вовк. Кед то чули други селяни, кажды ходзел по масці, да ше намаже. Кед пришол и газда, чиї бул пес, познал по скори свойого пса и гуторел людзом цо зробели. У валале тераз страх, же да ше не збешнєю и шицки тоти, котри ше мазали зос псеучу масцу, а таких ёст пол валала.

ХОРОТА СПАНЯ

У послідне време появела ше у Херцеговини у даскельо валалох хорота спания, од котрой хори умераю по даскельо дні. У валале Видани уж 12 дні шпи ёден седемнацрочны хлапец и не можу го збудзец.

35 ЦИГАНОХ ПРЕД СУДОМ

У жимске време части су цигански плячки и кра-

дэжи. Так у Сомборским краю влапели циганску банду од 35 особи, котра крадла наоколо. Сомборски суд их одсудзел на цемніцу. И то коловодьох на 4 роки я других по 3 роки, по 6 мешаці и т. д. уж як хтори кельо завинел.

С. РАДИЧОВИ РОЗБИТИ ОБЛАКИ

Новини являю, же на сам перши дзень крачуна в ноци ктошка порозбивал облаки на Радичовей хижы у Загребу.

УЧИТЕЛЕ И ПОЛИТИКА

Міністер просвіти Радич видал наредзене, же а ні ёден учитель не шме буц член даякого политического одбору у валале.

ПЛЯЧКА НА ПОШТИ

У валале Богатич у Сербії бывши управник пошти Недич заштрелел зос револьвера на спаню младого свійого наслідника Нікольича и оплячкал му поштову касу, зос котрой вжал 70.000 динари.

ЗОС НАШИХ ВАЛАЛОХ

Руски Керестур

† Єлена Чизмар, учителька 1/І. 1926. на полночи умара наглом шмерцу у Р. Керестуре, кед ишла дому зос подучована представи, котру думала на крачун отримац.

Покойна ше велью трудзела на народним просвищованю и уж вецей раз отримовала представи зос младежу керестурскому, а скорей и зос коцурску. Вичная ёй памят!

Петровцы

Младому газдови Янку Джу джар опрашела швінія 18 (осемнаццеро) прашата. Шицки були нормально розвити. При такей громади задавала швінія двойо, а шесцеро подавали под други швіні. Дзешиццеро красшне и нешкі на преду. Такі случай не паметаю ані найстарши людзе у валале, особено кед ше велью, же швінія не звелькей файти, але од штредней.

Млади газда Антон Гирой і приял до свойей хижы хлапцох и дзівікі на пратки. Тих дніох обачели вони як жем у хижы дрока попукала, ягод да там даяка дзира. Заволали газду и на тото место руцели ёдно чекке желеzo. Жем ше превалела, а у хижы ше ука-

зала студня як и кажда друга, седем метери глбока. Правда же води нука не було. Добре же ніхто до ней не спаднул. Юртадзенъ такой студню заезли.

Шид

Хр. Господарска Штедионица, з. с. о. ј. у Шиду, мала дні 27. XII. надзвичайну главну скupштину. Тот пенежни завод основани при концу 1922. року, и гоч то уж були чекки часи за привреду, інак ше вон крашне розвивал и омоцнел. Завод основани на задружним темелю, а понеже задруги, котри основани на услоўях закона, маю опрост од таксох и порцийох, то и тот завод на тей главнай скupштини пременел правила (статут) так же одтераз будзе опросцени од таксох и порезох. Розуми ше же прето будзе у можносци даваць свой членом велью тунши кредит, цо до терас було чекко пре вельки держ. порези и општниски намети. При концу того року ма штедионица свой власні капитал: тэменну главницу и резервны фонд у сумі 130.000 дин. и 250.000 уложкі на кніжочку и у тек. раб. Кредит дава лем своім членом, и то на хипотеку, на векслу и на тек. рабун. Велью ремесельниках, парастох

и роботнікох помогли ще зос кредитом од тей Штедионици, а и велі нашо Русини нашли у ней помоць. Шицких членох ёст 170, а од того затераз лем коло 20 Русинох, але ще заш явлю нови члени и тераз маю приступиц Русини у веќшим числу за членох. А то є и зошицким оправдане, док немаме нїаки свой пенежки завод, бо нешка чешко добиц кредит, а найменей под такими повольніма условиями. А окрем того кед ще зна, же на управи и у надзирательним одбору стоя людзе поштени и идеални. И мы Русини, котри зме члени мame уж тераз по једного своєго человека у управи и надзирательним одбору, а док нас будзе веќей, будземе их мац и веќей. Лем треба да цо веќей Русинох зос Шиду и околици приступя за членох, па док нас будзе веќей, можебуц же будземе у можносци основац свой власни руски пенежки завод, котрого потребу шицки так осетяме.

Руска Читальня якошник не розвива свою діяльносць як би требало и як ще очековало. Шицка єй діяльносць ак да стої

Треце Паломничество до Риму у Святим Року

Остатне паломничество у святим року зос Югославији рушељо ще до Риму зос Загребу дня 3. декембра. Розуми ще само од себе, же нашо Русини не шмели хибиц у тей св. драги. Кед зме були у кождим паломничеству, цо ще того святого року рушели до Риму, мушели зме и законъчиц святу роботу.

Пошли зме и тераз 18-церо, да заступаме руски народ при запераню святого року. Сразмерно гу числу жительюх було нас Русинох найвеќей од шицких владичествох. Було нас того року у Риме до 150 душох. Най Господ Бог приме наш смиреніи поклон гу гробом первакох апостолох! Ми у мену шицких Русинох пошведочели нашу любов, нашу вирносць гу Столици св. Петра, и гу єдинству св. Матери Церкви, за котре ще ми модліме и бориме як пионире вири Христовей зос паролу „Да буде ѡдин стадо и ѡдин пастир“.

Цале паломничество зробело на шицких нас нігда не забути памятки. Водство паломничества признало нам, же ще нашо Руснаци найкраше вшадзи справовали, як у Риме, так на драже и же трецому паломничству управо вони дали духовни карактер по драже, бо народу хорвацкого мало було, а паное як познато не барз ще розумя до побожносци, па прето нашо Русини вони предок у побожних спивох, у молитвох, котри окончовали цалу драгу там и на зад. Водя паломництава винчовал нам паноцом на таким народу. Дај Боже, да и на дале так остане!

У Риме зме окончовали шицки тоти побожносци, цо су преписани за посцигнуце ювилейского опросту зос вельку ревностию и радосцу, и були зме прияти од Св. Оца у аудиенци, котрому зме кожди окреме циловали пастирску десницу, и вон нам кождому по-

у тим, же ще зиду хлопи, и члени и нечлени, в нёдзелю и во швето пополадню, та веќ ще дацо пречита, але ще найвеќей лярма, политизира и франтуб, зошицким так як на шоре лебо у каочми. Не чудо же ще велі, котри би сцели дацо пречитац и научиц, лем одбиваю од читальнї. Особено младши людзе, котри маю дзенку читац. учиц ще и вихасновац новину и книжку и за свой кождодени живот и за свой газдоване, незадовольни зос таим шором у читальнї. Прето задумую основац ёдну окреме просвітне дружтво, у котрим би ще меней лярмало и „политизирало“, а веќей робело и учело. По добрей дзеки и озбильносци основательюх судзим, же ще того нове дружтво будзе крашне розвивац и напредовац.

Народиа (Пучка) Странка, котра лапа моции корень у хорватским народу, отрима в нёдзелю по Крачуне вельку счащку за шидски срез у Шиду. Буду бешедовац председник странки Ст. Барич, др. Шимрак, земледелец Босанчић и правник Крайцар. И. К

Матери Церкву дзелі духовни добра з полну руку, цо нам их Христос и Матка Божа и Святы божи заслужели. Церква отворела свою скровища у тим святим року и дзелі своим дзенцом дари, бо ма на то право и може то зробиц. „Яже свяжежи на землї будет связани и на небеси, а яже разришиши на землї будет разрешено на небеси“ гварел Христос гу Петрови. То вон тераз роби. Щешлівши су даклеа котри могли буц учащіци тих дарох. Яку вони вредосць маю, то будземе знац аж на часу нашей шмерци.

Мали зме щесце видзиц и буц на служби нашого славного и велького митрополита Др. Шептицкого, котри у бриги за свой мукотерпни народ путе по швеце, якда му олегча чежку долю, хтору му на плеца наруцела окрутна інправ-

да и злоба людка му Бог будзе у помоци. По шейц дніах бываня у вичним граду Риму, дзе зме мали згоду видзиц и модерни Рим: як ще тераз живе и газдуе, як ще тераз людзе боря за насущни хлебик, у котрой борби и ми брали учасць бо зме сцели себе накупиц споменки на св. рок а и своим милым приятельом, знанцом и роду даяки памятки врацели зме щешлівство дому, полни задовольства и радосци. Потписани похасновал туту згоду паломничства, да опатри и величезну божу гору Везув, котра уж 2000 роки руца зос себе огень и розтопени камень и гар и дим. Бог є Сотворитель шицкого на славу.

Тоту величезну и страшну природну появу опишем за читательюх Руских Новинах другираз.

М. Мудри.

Газдовски висти

ЯК ТРЕБА ОРАЦ?

Дахто дума себе, же о тим не нужно бешедовац, бо то кожди земледелец добре зна. Ипак велько хиби ёст у тим. У тей роботи главне то, же би оране вше ёднак глібоке було, бо иньшак и рошліна не будзе ёднака.

Часто ще случи, же пре управление (корманьоване) плуга криви бразди види. Таки криви бразди при наврацаню виправиц треба. Главне и то: виправиц бразди и добре виорац места за обрацане плуга. Найвеќей орачох туту хибу робя, же места за обрацане плуга аж на концу виорюю, а таки места так задоптани, же їх лем з чежку муку статку и работника мож поорац. Тоту хибу мож на таки способ виправиц, же сами лебо челядз на то приучиме, же би место за обрацане плуга перше зорали, а при окончаню ораня з нова їх уж лягчайше будзе зорач.

Паломници мали згоду опатриц шицки главни святыни и главни знаменитосци у Риму, бо их не було одвише велько, а мали добрих водьох, нашого як Др. Фириза, па Др. Харапина и других, котри их вшадзи водзели и толковали значеня св. местох.

Яки чувствия возвбудзую у шерцу попагрене церкви найвеќней на швеце Св. Петра, найкрашай Св. Павла, па Св. Йоана, па Марії Мадьоре, па веќка катакомбох, ватикана, мисийской виставки, Колосея, — то може лем тот знац, хто то сам видзели разпатрал, о тим роздумовал и чудовал ще сили божей, а и мудросци цо ю Бог св. ім створенем дал, да Го зос ю величаю.

Тоту духовну и человеческу красоту ходза опатрац до Риму людзе зос целого швета, и то не лем католики, але и новирици, котри на жалосць тога не маю, бо злоба их пакосць и непослух их газдох одзелала од своей Мацери, Петровей Церкви.

Но прииде час, кеда заша ведно будземе славиц Бога Оца, у, єдней святей, соборней и апостолскай церкви.

Ані до єдней жеми на тим билим швеце не путую людзе тельо, як до Італії. И тераз в нами, гоч була жима, були паломници и други приватни путники зос вељих странох швета. Дзеци не можу забуць на свого Оца, Верховного Пастира, Наслідника Св. Петра особено теди, кед нам у мену

баржей доходзи до жеми и да влагу отпримаме у жеми. Прето по наглим дижджу ораніну вше хасновито подерляц, а так и з яри. Дерляне хаснue особено єшеньским шацом, котри кед з яри подерляме — тельо хаснue як ёдно окопане, бо по тим рошліна баржей фаточи пуща и сушу лепше витрима. Не треба ще бац од того, же дерляча даскельо рошліни повитаргуб. Други цо останю так розрошнюю, же богато надомесца гевту малу чкоду. Треба цо глібше дерляц, же би жем мелчайша була. Младу кукурицу, цо ище лем 4 лісца ма и кромплі подерляц тельо вредзи як ёдно копане.

Дерляц не вше хасновито. Хасновито теди, кед у час шаца суша, лебо кед зме високу сцернянку лебо не досц узрети сламов гной заорали, бо теди дзирки треба зос дерлячу заполніц и же би слама скорей погніла. Кед будземе орац на час ридше будзе потребно дерляц.

Угориме сцерне 6—10 см. глібоко, за шаце ореме 12—15 см. глібоко, а єшеньске глібоке оране пущиме 22—25 см. глібоко. Оране повторюємо, кед перше дозрело. Чувайме ще од глібокого ораня на яр! Главне най нам будзе то: коњчме добру, совершну роботу. Трижды ще того правила: и в же м, але роботу умно ж у й! Теди и плоди и уроджай не похиби!

Б.

Вшеліячина

КЕЛЬО КОШТАЛА СВИТОВА ВОЙНА

Виктор Бергер, посланик у американским парламенту виражовал, же світська война пожарла вельку суму пенежкох, котра виноши 400 мільярди долари. То така сила сума, же ю не мож легко похопиц. Посланик Бергер розяшнює ю на слідующи способ: за тоти пенежки мож би було збудовац кождей фамелії у Соєднених державох, Ка-

нади, Австралії, Французькай, Белгії, Немецкой и Русії дом у вредносци од 2500 долларах, додац кождому с тих домох инвентар у вредносци од 1000 долларах и жеми у вредносци од 500 долларах. Окрем того остало би ище тельо пенежкох, же би кождому mestu у спомнутых крайох, котре ма веќей як 30.000 жительюх, мож було дац бібліотеку за 5 мільйони долари, шпиталь за 5 мі-

лийони долари и университет за 10 милийони долари. С тих пенёжох, ёто преостали, мож би було ѕдну часц дац до банку на 5 процента, а с проценту мож би було витримовац 500.000 учительюх з рочну плацу од 1000 долларох ка-

ждому. Ище би остала єдна часц пенёжох, за котру би мог купиц цалу Француску и Белгию зо шицким, ѿшо и ніх находзи. — А шалені людзе одруцели пе-нек, пущели себе морой креви и тераз у бригох гоя свойо рани.

врацел, ѿ Адам у раю страцел и принесол нам мир и задовольство, ѿ давно жадало шицко чловечество. Зато и я приходзим з Божку милосцу и тайну шерца зос словами

вам откривам: дай вам Боже Всемогуци дні того швета уживац у миру, здраво и любови и то я вам желаєм и виньчуем на многая літа.

„Придзе Спаситель“...

Допис

Тих дњох пришол, гу мне єден путуючи агент и понукнул ми книжки на предай. Я ѿбранел, же книжки сигурно драги буду, та най ме охаби, але вон не престал понуковац свой еспап, „бо тоти книжки баш за миши пишу и толкую св. писмо и евангелие“.

Накеди сом закукнул до єдней книжкі полней з обраскамі — такай сом збачел, же вона скрыва у себе неправилну науку. На мой вопрос якей вири не сцел ми одповесц агент ясно, лем тельо, же то видава и шири „мисіонске христ. дружтво“. Кед сом го прыціс баржей з вопросамі прыпознал, же вон шири виру „адвентистичку“, котра у нас по-знала под меном „сботичаре“ (Іх наука тата: прыпознашаю лем св. Писмо, котре толкую як сами сцу. Швеца сработу место педзелі. Дзеци не кресца лем старших. Св. Тайцы: св. Службу Б. споведз... не прыпознашаю. Глаша конец швета...) Одпратал сом го на фришко и загрожел ше му, кед ше ушмелі свою „місійну роботу“ конъчиц медзи Руснацами. Понеже тата крива вира и од держави заказана, ище истого дня бул тот агент и од світской власци одстранени з валалу.

Базовни сом, же таки „нови вири“ не непознати нашому народу. По шветовай войни, котра не лем поедини краї держави зніщела, але вельо и вельо шерца — цноти людзох погубела, людзе з нова гледаю свойо утрацене щесце и то уж у вири у Бога Але ягод ѿ конарчок одтаргнути од древка не може плод прынесц, — так и таки людзе**) одтаргнути од правей вири християнско-католицкай блукаю як во цме. Не лем кельо їх вири ест, але и кельо людзох цо їх веря — кажди иньшак толкуе науку Христову.

Тот агент (а влоні єден пророк зос Сонти) и його вира адвентистичка глаши, же на фришко будзе конец швета:

ЕМИЛ ДУДАШ, Коцур

Шветочни

ЕВАНВЕЛИЕ НА КРАЧУН

„придзе Спаситель“... А людзе особено любопітліво жени аж ше гарно гу таким „пророком“, котрих плащи багата Америка и слухаю їх блазну и видуману науку.

Дабоме, же Спаситель прыдце з нова на тот швет: „судити живим и мертвим“. Але кеди прыдзе — то не зна ніхто („никто же вѣст — ни Ангели небесни“), пройдисвітох, бо то вірски вандровніц и агенты за пенёжі а нѣ „місіонаре“.

Я вам повем кеди прыдзе Спаситель, а кед ме послухаце та ше и сами о тим ошвечице.

Здогадайце ше міли читаче, на своё млади літа, кед сце ше як мали дзеци готовели гу Рождеству Христовому; на тоти жимски вечери, у котрих сце ше од старших учeli весели пісні рождественні, па красни віньчованки... А кед пришла вілія и св. вечер ведно з ангелами витали сце новородзеного Спасителя. И теди сце чувствовали у своїх младких шерцох, як да и гу вам пришол Спаситель Исус Христос и ведно ше з вами бави на слами...

То и нешка осети кажди старши на дзень радостного празнака Христовага Рождества, кед свойо шерцо душу скорей приготови, очисци як и обисце свойо гу достойному прывитаню новородзеного Спасителя, бо Исус Христос гу кождому сце прыц і каждого вітане и дарунки: чисте шерцо прият. А гоч би зме богати дарунки не мали, але зашпивац шицкі можеме: „Слава во виших Богу“!

*) Опать тим: у Р. Календару на р. 1925. статю: Цо то Сботичаре або Адвентисти, и у календару на р. 1926. статю: Кед Бог пишеспальцом по жеми.

**) Адвентисти - сботичаре, методиста, назарени-бугере, лутеране, кальвіні, протестанти, несоединені восточни и ище вельо сто єретики.

Д. Біндас.

ОТПОЧИВОК

и шмерц. Живот му бул як прекляти. Стукал од нужди перши чловек, а за нім шицкі його дзеци, бо их зо хабел Господ Бог на време пре каруза первородни грихи.

А кед пришол час, послал Бог Отец гу людзом Сина свога Первороднага да им укаже драгу, як заш можу найсц Бога т. е. як можу найсц драгу гу ньюму, котру страцели пре грихи. И Христос прышол. Родзел ше по духу Св. од Пречистей дзві Марії, и ми видаели славу його, силу його, божество його. кральовство його и аж теди заш зме радосно зашпивали „С нами Бог“. З нами в воістину Бог, наш Исус Христос у церкви своей святей на вики. Прето ше ралуеме и радошне шпиваме „Христос раждається славите“.

Драга, ѿ нам ю Исус отворел гу Богу ест смиреност, по слушносці, церпене. Першого чловека забила піхва, а другого ма дзвігнуц по слушносці гу Богови. Христос нам указал, же э чловек пред Богом таки, як і чи слаби и немочни и цемни, па прето треба, да ше по вине глаголу божому, да слуха виру обявлену, и да не трима до себе ніч; да ше не виноши, бо кажди час може спаднуц до гриха, до нужди и до шмерци. По тей драги длужни су пойсц шицкі людзе, ѿ сцу найсц Бога по драги по слушносці, смиреносці и одреканя самого себе.

Кед так робиме, теди зме наслідовател Христа, и то зме дужни буц. Буц християнин не значи ніч інше, як наслідовац Исуса Христа.

Од шицких людзох, ѿ пошли за Христом найбаржайше прибліжели гу йому и Богу Отцу Святы Божи, а спомедзі их єден од найсильнейших угодниках божих Св. Франциско.

Вон ше одрек богатства и слави швецкай, и пошол за нім по церпеню, себе самого тримал на ѹйменьшим пред Богом одрекол ше шицкого земного уживаня. Слухал каждого слугу божого, и жил у вічним у божеству, вічній чистоти и послушнству.

Тот святы обновел у 12 столятию швет, котри ше почал губиц и лем звонка випатрал християнски. На идуши рок 1926. готуе ше церква пресловиц 700 рочній юбелей того ўдпого од найвекших угодниках божих.

Буду заш исц паломництва до Асиси и до Риму, дана гробу того святого обновя свой живот на лідованю Христа бо лем теди будзе з німа Бог „С нами Бог“. кед буду подобни Сину Божому, котри прышол откупіц и спащиц страшныя человечески.

М. Мудры.

Крачунски віньчованки

I.

Возлюблені, браца и шестри, котри славіме Рождество Ісуса Христа, — радосц ест и весело по шицким швеце, и дзе наш мили восточни обряд жиши радосц во сердцах наших; радосц ест и во палати, радосц ест у во убогой хати. Радосц ест повсюди, радосц ест и во устах наших, ко-

тори за тераз проповидаю ангелскую пісню и весело спиваю: Слава во виших Богу и на землі мир во чловиціх благоволение.

II.

Нешкайшу радосц не мож досц преповесц, бо сам Створитель постал наш Спаситель. Послал Сина свога єдинороднаго, як худобнаго, же бинам милосц

врацел, ѿ Адам у раю страцел и принесол нам мир и задовольство, ѿ давно жадало шицко чловечество. Зато и я приходзим з Божку милосцу и тайну шерца зос словами